

Русанівська Діна Дмитрівна,

здобувач кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ МЕТОДИКИ ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАХИСНИКА ЧИ ПРЕДСТАВНИКА ОСОБИ

Успіх здійснення правоохоронними органами своїх функцій знаходиться у прямому зв'язку з використанням у їх діяльності досягнень науково-теоретичного прогресу. Важливе значення в цьому відношенні належить юридичній науці і, зокрема, криміналістиці. Ключове значення під час розслідування належить криміналістичній методиці. «Криміналістична методика» традиційно охоплює напрацювання науки криміналістики щодо поняття, сутності та тенденцій розвитку криміналістичної методики як наукової категорії, класифікації та структури окремих методик, криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень [1, с. 27]. Щоб побудувати окрему криміналістичну методику, слід знати та розуміти, що саме прагнемо сформувати та з якою ціллю. Крім того, щоб розроблені криміналістичні рекомендації стосовно виявлення та досудового розслідування виокремленого різновиду кримінальних правопорушень проти правосуддя, були актуальними, адаптивними до практичних потреб, і справді дозволяли впорядкувати й оптимізувати діяльність слідчого, вони повинні мати чітку, логічно виражену побудову, структуру.

Так, як зазначає О.В. Федосова, формування нових і модернізація наявних криміналістичних методик здійснюється на основі узагальнення та теоретичного пояснення накопиченого емпіричного матеріалу й пізнання наукових фактів, які стосуються як етапів становлення, так і напрямів розвитку методики розслідування кримінальних правопорушень у сучасних умовах. Зважаючи на це, під час визначення напрямів наукового пошуку щодо криміналістичної методики слід виходити з потреб судово-слідчої практики, прогностичного бачення ймовірних шляхів розвитку та структурних змін кримінальних протиправних проявів, міжнародного досвіду боротьби з ними, оскільки нині, на жаль, спостерігається певна диспропорція між запитами практики і результатами наукових досліджень [2, с. 174].

При цьому формування окремої криміналістичної методики не є довільною діяльністю. Вона здійснюється з визначеними цілями, у визначених напрямках з дотриманням визначених принципів. Тобто така діяльність є цілеспрямованою з чітко поставленими завданнями. Зокрема, як зауважує В.П. Бахін, методика розслідування знаходиться у тісному взаємозв'язку зі слідчою практикою, оскільки формується за

результатами її узагальнення. Вказаний зв'язок виражається в наступних напрямках:

- дані слідчої практики є основою для пізнання закономірностей кримінальної протиправної діяльності, форми її вияву, досвіду розкриття та розслідування кримінальних правопорушень;

- потреби слідчої практики визначають завдання щодо розроблення та вдосконалення спеціальних методик;

- розроблені методичні рекомендації проходять перевірку практикою та дістають підтвердження своєї ефективності або неповноти та необґрунтованості;

- нові засоби та прийоми, які застосовують на практиці, набувають характеру методологічних основ унаслідок їх наукового аналізу та узагальнення [3, с. 45–63; 4, с. 65].

Методика розслідування кримінальних правопорушень окремого виду (групи), зокрема втручання в діяльність захисника чи представника особи, представлена системою обґрунтованих, науково обґрунтованих рекомендацій стосовно ситуативно зумовлених алгоритмів і/чи комплексів слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних та організаційних дій, а також тактичних прийомів і техніко-криміналістичного забезпечення з метою вирішення завдань кримінального провадження. Зокрема, на системний характер методики розслідування злочинів указує. Із цього випливає, що методика розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи є підвидовою.

Це означає, що вона є найбільш наближеною до запитів практики, оскільки є більш диференційованою, формується за криміналістично значущими ознаками, а не кримінально-правовими [5, с. 211]. Підвидові окремі криміналістичні методики, як зазначають В. А. Журавель і В. Л. Синчук, зміст і структура підвидових методик (мікрометодик) відображають у найбільш концентрованому вигляді криміналістично значущу інформацію щодо конкретних кримінальних або слідчих ситуацій. Тільки у мікрометодиках найбільш повно можуть бути представлені статистичні показники відносно кореляційних залежностей між елементами криміналістичної характеристики певного підвиду кримінальних правопорушень [6, с. 73].

Тому з урахуванням вищенаведених позицій науковців і особливостей механізму втручання в діяльність захисника чи представника особи пропонуємо структуру методики його розслідування представити наступним чином:

1. Криміналістична характеристика;

2. Організація розслідування:

- 2.1. Етапи досудового розслідування. Тактичні завдання розслідування;

- 2.2. Ситуативна зумовленість розслідування. Обставини, що підлягають з'ясуванню;

- 2.3. Особливості взаємодії під час розслідування;

- 2.4. Тактика процесуальних дій.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : підручник / [В.В. Пяковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В.В. Пяковського. [2-ге вид., переробл. і доповн.]. Харків : Право, 2020. 752 с.
2. Федосова О.В. Становлення та перспективи розвитку криміналістичної методики розслідування злочинів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020. № 46. С. 174–178.
3. Бахин В.П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962–2002). К.: Типография журнала «Охрана труда», 2002. 268 с.
4. Запотоцький А.П. Концепція криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері будівництва, її місце в системі криміналістичних методик. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2017. № 3 (57). С. 64–69.
5. Федоренко М.С. Концептуальні підходи до формування методики розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2018. Вип. 35. С. 208–220.
6. Синчук В.Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія / за ред. докт. юрид. наук, проф. В.А. Журавля. Х.: Харків юридичний, 2005. 288 с.

Сиваковська Єлизавета Вільямівна,
курсант навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук
Антонюк П. Є.

ЕКСПЕРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному глобальному світі більшість сфер людської діяльності ґрунтуються на реалізації розроблених технологій, що дозволяють гарантовано отримати очікуваний результат. Слід зазначити, що не тільки технічні, а й багато природничих наук як важливу категорію включили у свій термінологічний апарат поняття «технологія».

З огляду на масовий характер провадження судових експертиз актуальним є забезпечення високої якості та однаковості у застосуванні методів та методик експертних досліджень. Це, у свою чергу, вимагає практичного вирішення питань нормативного, у тому числі методичного регулювання судово-експертної діяльності. Безумовно, окрім розробки нових підходів та методів експертного дослідження, не меншої уваги потребує визначення технічних